

ZARZĄDZENIE

Dnia 10 marca 2025 r.

SSN Antoni Bojańczyk

w przedmiocie wniosku obrońcy skazanego **R.M.** o wznowienie postępowania z urzędu w sprawie zakończonej prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 14 czerwca 2023 r., sygn. akt II AKa 110/23, zmieniającym wyrok Sądu Okręgowego w Sieradzu z dnia 12 stycznia 2023 r., sygn. akt II K 73/21 w części dotyczącej skazania R.M. za popełnienie czynu z art. 270 § 1 k.k. i art. 310 § 1 i 3 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., na podstawie art. 542 § 3 k.p.k. zarządził:

stwierdzić brak podstaw do wznowienia postępowania z urzędu.

UZASADNIENIE

W dniu 10 października 2024 r. do Sądu Najwyższego wpłynęło pismo obrońcy skazanego R.M. – r. pr. B.K. zatytułowane „Wniosek w trybie art. 9 § 2 k.k. o dokonanie czynności z urzędu” dotyczący wznowienia z urzędu postępowania przed Sądem Apelacyjnym w Łodzi w sprawie o sygn. akt II AKa 110/23 na podstawie art. 542 § 3 k.p.k. w zw. z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.

W jego uzasadnieniu wskazał na pismo z dnia 3 kwietnia 2024 r. zatytułowane „Uzupełnienie kasacji”, złożone do akt sprawy o sygn. V KK 517/23, w którym obok zarzutu „rażącej obrazu przepisów prawa procesowego, mającej istotny wpływ na treść rozstrzygnięcia, przez naruszenie przepisu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. w zw. z art. 6 Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności w zw. z art. 45 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, poprzez wydanie wyroku przez Sąd Apelacyjny w Łodzi w dniu 14 czerwca 2023 r., w składzie X.Y. (spr.), X.Y.1 i X.Y.2, który to ze względu na sposób wyłonienia (nienależycie obsadzony) nie spełniał warunku niezależności i bezstronności”,

wnosił o uchylenie wyroku sądu drugiej instancji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania z ww. przyczyny. Ponadto, wnosił o zobowiązanie prezesa sądu, w którym orzekał sędzia lub organów władzy publicznej (MS, KRS) do przedstawienia stosownej dokumentacji regulującej sposób uzyskania statusu przez wskazanych sędziów, czyniąc to niezależnie od obrońcy składającego kasację (adw. B.T.), który w kasacji nie podniósł zarzutu z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. Zaznaczył, że pismo to wpłynęło do Sądu Najwyższego już po wydaniu w dniu 18 marca 2024 r. postanowienia o oddaleniu kasacji (innego obrońcy skazanego) jako oczywiście bezzasadnej (pismo k. 72-77; postanowienie k. 40 akt sprawy V KK 517/23), o czym nie miał wiedzy, a o czym poinformował go Sąd Najwyższy w piśmie z dnia 8 maja 2024 r. (pismo k. 81 akt sprawy V KK 517/23).

Powołując się na uchwałę składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 24 maja 2005r., sygn. akt I KZP 5/05 (OSNKW 2005, z. 6, poz. 48), obrońca wniósł o potraktowanie pisma z dnia 3 kwietnia 2024 r. zatytułowanego „Uzupełnienie kasacji” jako złożonego w trybie art. 9 § 2 k.p.k. o dokonanie czynności z urzędu i na podstawie art. 542 § 3 k.p.k. w zw. z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. wznowienie postępowania przed Sądem Apelacyjnym w Łodzi w sprawie o sygn. akt II AKa 110/23, a w jego rezultacie, uchylenie wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 14 czerwca 2023 r. i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania temu Sądowi (k. 1-2 akt).

Pismo to uruchomiło przeprowadzanie czynności z urzędu. Przewodniczący Wydziału II-go Izby Karnej Sądu Najwyższego zarządzeniem z dnia 10 października 2024 r. uznał, że pismo obrońcy skazanego stanowi wniosek sygnalizacyjny podstawy do wznowienia z urzędu postępowania w sprawie II AKa 110/23 złożony w trybie art. 9 § 2 k.p.k. (k. 1 akt), a następnie zarządzeniem z dnia 16 października 2024 r., nie stwierdzając braków formalnych wniosku sygnalizacyjnego, zlecił zarejestrowanie go w repertorium „KO” pod sygn. II KO 116/24 i przydzielenie sędziemu referentowi do składu jednoosobowego (k. 8 akt).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Analiza treści uzasadnienia pisma obrońcy skazanego R.M. oraz akt sprawy o sygn. II AKa 110/23 (II K 73/21) pozwala na wniosek, że wskazane przez obrońcę

skazanego uchybienie w postaci nienależytej obsady sądu odwoławczego określonej w przepisie art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., nie zaistniało.

W pierwszej kolejności należy przypomnieć, że w myśl stabilnej linii orzeczniczej Sądu Najwyższego „[...] zgodnie z treścią wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 kwietnia 2020 r., sygn. akt U2/20, który w myśl art. 190 ust. 1 Konstytucji RP ma moc powszechnie obowiązującą, uchwała składu połączonych Izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., sygn. akt BSA I–4110–1/20, do której nawiązuje przywołana przez obrońcę skazanego uchwała składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 24 maja 2005 r., sygn. akt I KZP 5/05 (OSNKW 2005, z. 6, poz. 48), nie wiąże formalnie sędziów Sądu Najwyższego, natomiast zawarte w niej myśli mogą być wykorzystywane w praktyce orzeczniczej w granicach normalnych sposobów wykładni prawa” (tak m. in. postanowienia SN z dnia 3 listopada 2021 r., sygn. IV KO 86/21 czy 28 lutego 2023 r., sygn. III KK 23/23).

Jak wiadomo, u podstaw wyodrębnienia w Kodeksie postępowania karnego instytucji bezwzględnych przyczyn odwoławczych legło założenie ustawodawcy, że niektóre uchybienia o charakterze procesowym (art. 439 § 1 pkt 1-4, 6-11 k.p.k.) mają — z punktu najbardziej doniosłych gwarancji procesowych — tak poważny charakter, że zbędne jest wykazywanie jakiegokolwiek wpływu uchybienia na treść orzeczenia. Zatem naruszenia prawa procesowego zaliczone przez ustawodawcę do kategorii bezwzględnych przyczyn odwoławczych mają charakter „zobiektywizowany” (w odróżnieniu od uchybień określonych np. w przepisie art. 438 pkt 2 k.p.k.).

Tymczasem uchwała trzech izb Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r. frontalnie zanegowała ten — dotąd nigdy przez nikogo niepodważany — paradygmat procesowy. O ile nie powiedziano w niej wprost, że konieczne jest wykazanie wpływu określonego (art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.) naruszenia na treść orzeczenia (tym samym nie doszło więc do formalnego zrównania bezwzględnej przyczyny odwoławczej stypizowanej w tym przepisie ze względną przyczyną odwoławczą wskazaną w art. 438 pkt 2 k.p.k.), to jednak mechanizm przyjęty w uchwale w zakresie jej pkt. 2 jest w swych założeniach w istocie analogiczny do konstrukcji normatywnej podstawy odwoławczej określonej w art. 438 pkt 2 k.p.k.

Nakłada bowiem na stronę (i sąd orzekający o w przedmiocie ewentualnego uchybienia stypizowanego w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.) obowiązek wykazania istnienia określonych zaszłości związanych z postępowaniem awansowym sędziego, które mają w danych okolicznościach sprawy przekładać się na podważenie zdolności składu orzekającego z udziałem takiego sędziego do rozpoznania sprawy w sposób gwarantujący niezawisłość i bezstronność sądu. Konieczne jest zatem wykazanie wpływu tych okoliczności na niemożność dochowania standardu niezawisłości i bezstronności. To skutkuje także innymi obowiązkami autora wniosku o wznowienie postępowania (sygnalizacji potrzeby wznowienia przez sąd postępowania z urzędu), formułującego zarzut oparty na naruszeniu norm określających należyty skład sądu w oparciu o wykładnię art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. zaprezentowaną w uchwale trzech izb Sądu Najwyższego z 23 stycznia 2020 r.

Obecnie nie jest już możliwe — przy konstruowaniu wniosku o wznowienie postępowania opartego o zarzut naruszenia art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. (rozumiany w sposób określony w pkt. 2 uchwały) ograniczenie się przez autora wniosku do kilku związanych zdań, np. wskazania składu orzekającego czy karty dokumentującej nienależytą obsadę sądu. Nieodzowne jest rozbudowane, rozwinięte zgodnie ze wskazaniami uchwały trzech izb Sądu Najwyższego z 23 stycznia 2020 r. (jej pkt. 2 odnoszący się do sędziów sądów powszechnych oraz wskazane powyżej fragmenty uzasadnienia uchwały) wykazanie przez podmiot sygnalizujący potrzebę wznowienia postępowania z urzędu okoliczności, które wystąpiły w danym postępowaniu awansowym sędziego i wykazania wpływu tych okoliczności na prawo do rzetelnego procesu w aspekcie prawa do rozpoznania sprawy przez bezstronny niezawisły sąd (a zatem wykazania, że okoliczności powołania danego sędziego skutkują niemożnością dochowania standardu bezstronności i niezawisłości).

Sygnalizacja potrzeby wznowienia postępowania wniesiona przez obrońcę skazanego R.M. temu wymogowi nie czyni jednak zadość w najmniejszym nawet stopniu. Obrońca nie wskazał bowiem w przedłożonej sygnalizacji — w sposób respektujący wymogi uchwały Sądu Najwyższego z 23 stycznia 2020 r. — na czym polegać miałyby wadliwość procesu powołania konkretnego sędziego sądu

powszechnego-sędziego Sądu Apelacyjnego w Łodzi: X.Y. (spr.), X.Y.1 i X.Y.2 i w jaki sposób ta ewentualna wadliwość powołania miałyby („w konkretnych okolicznościach” — jak tego wymaga pkt 2 uchwały trzech izb Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., *podkr. — SN*), naruszać standardy wskazane przez uchwałę połączonych izb Sądu Najwyższego, tj. skutkować tym, że w trakcie rozpoznania sprawy R.M. na etapie postępowania odwoławczego (apelacyjnego) nie został dochowany standard niezawisłości i/lub bezstronności sądu przewidziany w aktach normatywnych wskazanych w pkt. 2 uchwały trzech izb Sądu Najwyższego z 23 stycznia 2020 r. Wymagałoby to jednakowoż wskazania (ale również: wykazania) przez autora sygnalizacji wniesionej w sprawie, że sposób powołania ww. sędziów, biorących udział w rozpoznaniu sprawy skazanego w Sądzie Apelacyjnym w Łodzi i wydaniu orzeczenia organu drugiej instancji spowodował, że sąd *ad quem* orzekający w przedmiocie wniesionych m. in. przez obrońców oskarżonego R.M. apelacji od wyroku Sądu Okręgowego w Sieradzu z dnia 12 stycznia 2023 r., sygn. akt II K 73/21 nie był niezawisły i/lub bezstronny — właśnie z uwagi na okoliczności jego powołania, oceniane przez pryzmat kryteriów wskazanych w uchwale sygn. BSA I-4110-1/20.

Należałoby więc wskazać istnienie okoliczności pozwalających na uzasadnienie tezy, że przedstawienie wniosku o powołanie Sędziów: X.Y., X.Y.1 i X.Y.2 przez Krajową Radę Sądownictwa ukształtowaną w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r., poz. 3) rzutowało na możliwość przeprowadzenia przez tych sędziów (orzekających na rozprawie w składzie odwoławczym Sądu Apelacyjnego w Łodzi) kontroli orzeczenia Sądu Okręgowego w Sieradzu z dnia 12 stycznia 2023 r. w sposób niezawisły i bezstronny.

Tymczasem autor sygnalizacji żadnych takich okoliczności nie wskazał. Poza powołaniem się na pismo z dnia 3 kwietnia 2024 r. zatytułowane „Uzupełnienie kasacji”, złożone do akt sprawy o sygn. V KK 517/23 oraz orzecznictwo najwyższego organu władzy sądowniczej (w tym uchwałę składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 24 maja 2005r., sygn. akt I KZP 5/05 (OSNKW 2005, z. 6, poz. 48 odnoszącą się do cytowanej powyżej uchwały Sądu

Najwyższego z dnia z 23 stycznia 2020 r.), w którym wyłożono różne aspekty problematyki badania niezawisłości i bezstronności sędziów w pryzmacie przedstawienia wniosku o powołanie przez Krajową Radę Sądownictwa ukształtowaną w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw, obrońca skazanego ograniczył się do wskazania o potraktowanie pisma z dnia 3 kwietnia 2024 r. zatytułowanego „Uzupełnienie kasacji” jako złożonego w trybie art. 9 § 2 k.p.k. o dokonanie czynności z urzędu i na podstawie art. 542 § 3 k.p.k. w zw. z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. wznowienie postępowania przed Sądem Apelacyjnym w Łodzi w sprawie o sygn. akt II AKa 110/23, a w jego rezultacie, uchylenie wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 14 czerwca 2023 r. i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania temu Sądowi. Takie uzasadnienie wniosku, przywołany fragment uzasadnienia sygnalizacji wznowieniowej w sposób jednoznaczny przekonuje, że obrońca skazanego traktuje możliwość wskazania na zmaterializowanie się podstawy wznowienia postępowania (art. 439 § 1 k.p.k.) z urzędu jako okazję do kwestionowania wydanego przez sąd odwoławczy orzeczenia. To zaś, jak wiadomo, nie jest i nie może być przedmiotem postępowania wznowieniowego z urzędu.

Na marginesie tylko należało wskazać, że o tym, że w sprawie nie wystąpiła bezwzględna przyczyna odwoławcza określona w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. rozumiana w sposób „hybrydowy”, tj. jako uchybienie mające wpływ na treść wydanego orzeczenia (tak uchwała składu połączonych Izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., sygn. akt BSA I–4110–1/20), dobitnie świadczy oddalenie kasacji obrońcy skazanego postanowieniem SN z dnia 16 marca 2024 r., sygn. V KK 517/23 jako oczywiście bezzasadnej.

Jest bowiem okolicznością notoryczną, że Sąd Najwyższy orzekający w składzie z udziałem sędziego, który wydał postanowienie z 16 marca 2024 r., zawsze podejmuje czynności z urzędu, zmierzające do drobiazgowego lustrowania przebiegu kariery zawodowej sędziów sądów powszechnych wydających orzeczenia zaskarżone nadzwyczajnymi środkami zaskarżenia (por. — tylko tytułem przykładu — wyroki Sądu Najwyższego z: 21 lutego 2024 r., sygn. III KK

347/23; 20 grudnia 2023 r., sygn. III KK 39/23; 20 grudnia 2023 r., sygn. II KK 76/23; 18 października 2023 r., sygn. III KK 60/23, w uzasadnieniu tego ostatniego orzeczenia wskazano np.: „w toku postępowania kasacyjnego Sąd Najwyższy podjął z urzędu czynności zmierzające do ustalenia, czy w związku z udziałem w składzie orzekającym Sądu Apelacyjnego w Krakowie, rozpoznającego wniesione w tej sprawie apelacje, sędziego X.Y., powołanej na urząd sędziego Sądu Apelacyjnego w Krakowie na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018.3) - dalej w tekście ustawa o KRS z 2017 r., z uwagi na wadliwość procesu powołania, w konkretnych okolicznościach, nie doszło do naruszenia standardu niezawisłości i bezstronności w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej (dalej - KPP UE) oraz art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (EKPC), a tym samym do wystąpienia uchybienia mającego postać bezwzględnej przyczyny odwoławczej określonej w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., w postaci nienależytej obsady sądu”. Skoro Sąd Najwyższy orzeka w przedmiocie uchybień skatalogowanych w art. 439 § 1 k.p.k. niezależnie od granic zaskarżenia i podniesionych zarzutów (art. 536 k.p.k.), to oznacza to, że skład Sądu Najwyższego orzekający postanowieniem z dnia 16 marca 2024 r., sygn. V KK 517/23 uznał, że w sprawie takie okoliczności się nie zmaterializowały, tym bardziej, że — jak powiedziano wyżej — judykatura potwierdza, że ten aspekt postępowania jurysdykcyjnego zawsze jest przedmiotem szczególnego zainteresowania procesowego najwyższego organu władzy sądowniczej.

Do rozważania pozostaje obecnie kwestia adekwatnej reakcji na wniosek sygnalizacyjny skazanego wskazujący na konieczność wznowienia postępowania z urzędu w związku z dostrzeżeniem uchybień określonych w art. 439 § 1 k.p.k. W judykaturze przyjmuje się, że „[...] ta mniej sformalizowana inicjatywa strony [...] powinna uruchomić kontrolę prowadzącą - w razie potwierdzenia istnienia usterki do [...] uchylecia wadliwego orzeczenia i wznowienia postępowania. Natomiast w przypadku braku zaistnienia sygnalizowanego uchybienia, procedowanie w tym trybie nie wymaga wydania orzeczenia stwierdzającego, że wskazywana usterka

nie występuje” (uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego 24 maja 2005 r., I KZP 5/05, OSNKW, z. 6/2005 poz. 48).

Inicjatywa strony (lub jej obrońcy) o wznowienie postępowania z urzędu stanowi wniosek, o którym mowa w przepisie art. 9 § 2 k.p.k. W braku stwierdzenia zaistnienia uchybienia skutkującego obowiązkiem wszczęcia z urzędu postępowania wznowieniowego, wydanie orzeczenia stwierdzającego, że wskazywana usterka nie występuje, nie jest wymagane. Wolno poprzestać wówczas nawet na samym poinformowaniu stron o braku podstaw do wszczęcia postępowania wznowieniowego z urzędu. Dopuszczalne jest jednak — także — wydanie decyzji o braku prawnych podstaw do wszczęcia postępowania wznowieniowego z urzędu w formie niezaskarżalnego zarządzenia, co uznano za stosowne w niniejszym przypadku.

[WB]

[a.ł.]